ప్రేమ

- వేమూరి వేంకట రామనాథం

"ప్రేమ"ను గూర్చిన క్లుప్తమైన విశ్లేషణాత్మక వ్యాసం ఇది. ప్రేమ యన్నది వ్యక్తుల ప్రవర్తనలలోను, మనోభావాలలోను గల ఒక ప్రత్యేక విధానానికి మనం ప్రయోగించే పదం. ఇది యెంతగా అందఱి మనస్సుల లోను తాండ విస్తుందో, దానిని గుఱించి హేతు బద్ధంగా వివరించ టం అంత కష్టం. ఈ వ్యాసం అలాం టి వివరణకై ఒక చిన్న ప్రయత్నం.

"ప్రేమ" అన్న పదానికి శబ్ద రత్నాకరములో "హర్షము, స్నేహము" అని రెండు అర్థాలున్నాయి. (పుట 769). కొంత వెదకితె, ప్రణయము అన్న పదం క్రింద ''ప్రేమము'' అన్న శబ్దం తటస్థం అవుతుంది.

కుతూహలం హెచ్చి, బ్రౌణ్య ఇంగ్లీషు-తెలుగు నిఘంటువు చూశాను, "ప్రేమ"కు మనం సాధారణంగా ప్రయోగించే ఆంగ్ల పదం "Love" క్రింద. దాని అర్థం ఈ విధంగా ఉంది :- "మోహము, వలపు, ఆశ, ఇచ్ఛ, స్నేహము, భక్తి, విశ్వాసము, ప్రేమ, దయ'' అని. (తరువాత వివిధ పరిస్థితులలో ఉండగల ప్రేమను గుఱించి కొన్ని పదాలు న్నాయి. ఇదీ తెలిసికొనటం నా వ్యాస క్ర మానికి కొంత గా సార్థకం కనుక, ఈ విషయం తెలి యజేస్తున్నాను.

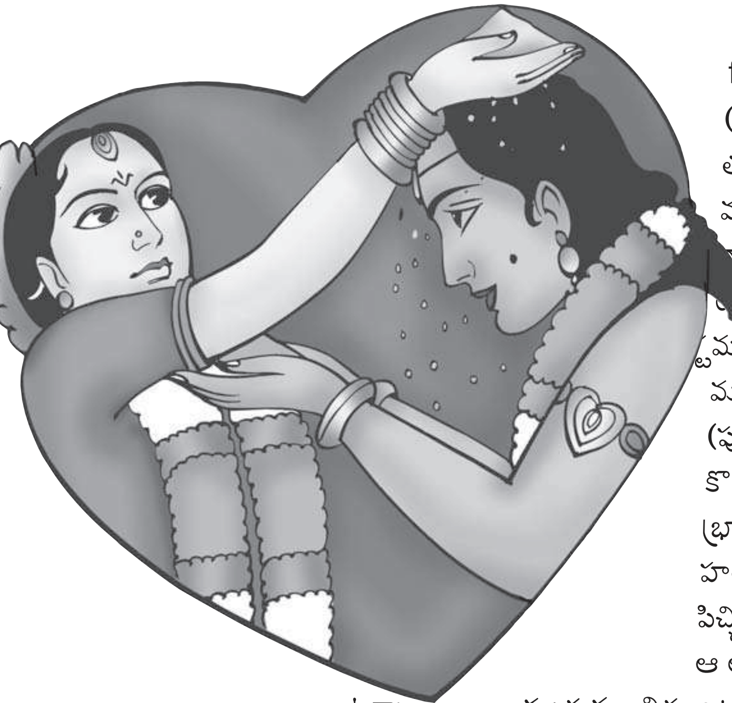

ఇంగ్లీషు నిఘంటువులలో "Love" అన్న పదభావం ఎలా ఉన్నదా అని Tre concise Oxford Dictionary చూశాను. "Love" అన్న పదానికి అర్థాలు ఈ విధంగా ఉన్నాయి. Warm affection, attachment, liking or fondness. (తెలుగులో ఇలా తర్జుమా చేయ వచ్చు; ఉడుకైన వాత్సల్యము, దగ్గ తనము, ఇష్టము, లేక - బ్రౌణ్యము ప్రకారము (పుట 457) మఱి కొన్ని పదాలు - భ్రాంతి, వ్యామోహం, కనికరము, పిచ్చితనము కూడా ఆ అర్థాల వరుసలో ఉన్నాయి. ఆక్స్ఫర్డ్ నిఘంటువులో వివిధ పరిస్థితులలోని మనస్థితులు కూడ పేర్కొన బడినాయి; ఉదాహరణకు, పితృ, మాతృ వాత్సల్యం ('ముఖ్యంగా, భగవత్ - సందర్భంలో వాత్సల్య పూరితమైన శ్రద్ధ- devotion. "Love" అన్న పదానికి ఈయబడిన అర్థాలలో కామ సంబంధమైన కోరిక, ప్రియుల మధ్య గల సంబంధములు కూడ ఉన్నాయి.

''ప్రేమ''ను గుఱించిన అనేక ప్రఫుల్లవాక్యాలలో రెంటిని మాత్రం ఇక్కడ స్పృశిస్తాను. ఒకటి ''ప్రేమ యన్నది న్యాయము కన్న

Telugu Jyothi Special Issue April 08

న్యాయవంతము''. ("Love is more just than justice" - Henry Ward Bleecher). ఈ వాక్యం ప్రేమలోని పావిత్ర్యం అన్న అంశాన్ని దృఢం చేస్తుంది. న్యాయమన్నది పవిత్రమైన భావంగా మనం పరిగణిస్తే, ప్రేమ యన్నది అంతకన్న పవిత్రమైనదన్న ధ్వని యీ వాక్యంలో ఉంది.

రెండవవాక్యంలో ఈ పావిత్ర్యాంశం మఱింత గట్టిగా చిత్రింపబడింది. ''ప్రేమ విశ్వాసంలో పుడుతుంది, ఆశ మీద వసిస్తుంది, త్యాగంతో అంత మవుతుంది''. ("Love is born of faith, lives on hope, and dies of charity'') - Gian Carlo Mextti - తన "Maria Golovin" - గేయనాటిక సందర్భంలో.) మన లైలా - మజ్నూ కథ, అనార్కలీ కథ గుర్తుకు వస్తాయి.

ప్రేమే తన సర్వస్వం అన్న సూచన అతి విఖ్యాతిమంతమైన "రోమియో అండ్ జూలియట్'' నాటకంలో ఈ క్రింది సంభాషణలో స్ఫుటంగా తేలుతుంది. (Act II, Scene II)

"Juliet : Romeo, doff, thy name and for that name,
which is no part of thee
take all myself,
Romeo : I take thee by thy word;
call me but love; and I'llbe new baptized.
Hence forth I never will be Romeo."

జగద్విదితమైన యీ కథలోని యీ సంభాషణకు అన్వయం అనవసర మను కుంటాను.

''ప్రేమ'' అన్నది అనుభవంలో ఎంత అగాథమో, విశ్లేషణలో కూడ అంత క్లిష్టమైనది. ఇది ఎన్ని విధాలనో చేయ ప్రయత్నించవచ్చును. నేను నాకు తోచిన ఒక పద్ధతిలో క్లుప్తంగా సమర్పిస్తాను.

ప్రేమ మౌలికంగా మూడు పాయలక్రింద మనం చిత్రించవచ్చును. మొదటిది, వ్యక్తిగతము. అనగా (ఇద్దఱు) వ్యక్తుల మధ్యగల దగ్గఱి సంబంధం. దీనిలో అత్యుత్తమమైనది, భగవత్-దత్తమైనది, మాతృ ప్రేమ, వ్యక్తిని చూసి ప్రేమించే బాటకు కొంతగా భిన్నమైనది, అంతకన్న ఉత్తమమైనది. యీ పారస్పర్యం. ఇది ప్రేమించబడే వ్యక్తిని ఎదురుగా కనులతో చూసే ముందే తల్లి మనస్సులో నాటుకుపోతుంది. బిడ్డ బైటపడగానే దాని పూర్తి అందచందాలు, గుణగణాలు తేటతెల్లంకావు గదా' అయినా కన్నతల్లికి ఆ శిశువు మీద ప్రేమ ఉబుకు వస్తుంది. తన స్తన్యంతో శిశువును దరిచేర్చుకొన్న ప్రతినిముసం - ఈ నాటి "ఫార్ములతో నైనా సరే - తల్లికి శిశువు మీద గారాబం ఉబ్బుతూ ఉంటుంది. దీని అత్యుత్తమత్వం దాని స్వార్థంలో ఉంది. శిశువు నుండి తల్లి ఏమి అర్థిస్తుంది? మాతృప్రేమకు ఒక (విపరీత) ఉదాహరణ చూడండి. నరకుడు భూదేవికి కుమారుడు. అతనిని సత్యభామ, కృష్ణుడు సంహరించినప్పుడు, అంత దుష్టుడైన కుమారుని గూర్చి ఆమె వాత్సల్యభావం తటాలున ప్రకటిస్తుంది. మాతృప్రేమ లక్షణం ఎదుగుటే కాని, కుదియుట కాదు అనిపిస్తుంది.

మాతృప్రేమకు సమానాంతరంగా పితృప్రేమ ధ్వనిస్తుంది. కాని కొన్ని వ్యత్యాసాలున్నాయి. మాతృత్వం వలె కాక, పితృత్వం కొన్ని పరిస్థితులలో సమస్యా భూయిష్టంగా ఉండవచ్చును.

ఏ దేశంలోనైనా సంభవమే కాని కొన్ని ఆధునిక నాగరికతా భూయిష్టమైన దేశాలలో "తండ్రి'' అని సూచింప బడిన వాడు "నేను కాదు'' అని ఎదురు చెప్పటం. మనం చూస్తున్నాము, డి.యన్.ఏ.పరీక్ష స్పష్టీకరించే వఱకు. అతని దృక్పథానికి ఆర్థికకారణాలు ఉండవచ్చును. డి.యన్.ఎ. పరీక్షవలనకాని తండ్రిగా - వాని యిష్టానికి ఎదురుగా ధ్రువీకరించబడని వ్యక్తికి ఏ మాత్రం పితృప్రేమ ఉంటుంది? ఇలాంటి సన్నివేశాలు సంఖ్యలో స్వల్పమయినా, తార్కికంగా మన సమాపనకు బలం చేకూరుస్తాయి - మాతృప్రేమ అనన్యమని సంసారాలు సవ్యంగా నడుస్తున్న పరిస్థితులలో పితృప్రేమ కూడ ఉన్నత స్థాయికి చెందినదే, మాతృప్రేమ, తరువాత

Telugu Jyothi Special Issue April 08

పేర్కొనదగినది.

తరువాత, సంసారానికి మూలమయిన భార్యాభర్తల మధ్య ఉండే పారస్పర్యం పేర్కొన వచ్చును. కొన్ని సమాజాలలో పెండ్లికి ముందే స్త్రీ పురుషులు పరస్పర అనురాగం చూపుకుంటూ, క్రమంగా పెండ్లి త్రోవలోనికి వస్తారు. భారతదేశం వంటి ప్రదేశాలలో అనాదిగా వస్తున్న విధానం కొంత భిన్నంగా ఉంటుంది. పెద్దలు పెళ్ళికూతురుకు తగిన పెండ్లి కొడుకుకు లేక పెండ్లి కొడుకును తగిన పెండ్లి కూతురును నిర్ణయించి వారికి వివాహం జరిపిస్తారు. (ఇది కొంతగా మారుతున్నది యీ రోజులలో). వారి మధ్య ప్రేమ యన్నది వివాహానంతరం వికసింప మొదలు పెడుతుంది; క్రమంగా అది పరస్పర శ్రేయస్కరంగా పరిణమిస్తుంది. అట్లు కాని సందర్భాలు లేక పోలేదు గాని, సాధారణంగా వివాహమన్న బంధంలో ముడి పడ్డ స్త్రీ పురుషులు "అన్యచింత"ను బహిష్కరిస్తూ తమ మూడు ముడులలోని పావిత్ర్యానికి కట్టుబడ ప్రయత్నిస్తూ ఉంటారు. వారిలో పెరిగే ప్రేమలో ఉభయ కుశలత్వం. క్రమంగా ముఖ్యతమమైన స్థానం అందుకుంటుంది.

ఇక పెండ్లి ప్రసక్తి లేకయే ఒకరిపై నొకరికి అనురాగం కలిగి, ఒకరనగా రెండవ వ్యక్తికి తహతహ కలుగుతూ ప్రవర్తించే ప్రేయసీ ప్రియులు మఱొక వర్గం ఉన్నారు. సలీం, అనార్కలీ అతి ప్రసిద్ధమైన ఉదాహరణ. ఇంతకు ముందు పేర్కొన్న రోమియో జూలియెట్‌లు మఱొక జగద్విదితమైన ఉదాహరణ. క్షణమాత్ర - ఆకర్షణను మించిన పరస్పర అనురాగం వృద్ధినందిన పరిస్థితులలో వారి మధ్యగల ప్రేమ ఆదర్శతుల్యమయినదిగా మనం పరిగణించవచ్చును. ఇది విచ్చి సఫలమైతే అనగా వివాహానికి త్రోవ చూపినా, పెండ్లి జరగకపోయినా ఒకరినొకరు దీర్ఘకాలం పరస్పర ప్రేమ భావంతో ఆదరించినా, అది మెచ్చుకొనదగిన పరిస్థితిగా మనం పరిగణించాలి. వారు తప్పక వివాహంలో పరస్పర బంధితులు కావలెనా లేదా అన్న సాంఘిక ప్రశ్నను నేను లేవనెత్తటం లేదు. ఈ వ్యాసానికి అది అనవసరం.

దగ్గఱి వ్యక్తుల సందర్భంలో బంధు ప్రేమను ప్రత్యేక భాగంగా చెప్పాలి. నీవు పుట్టక ముందే కొందఱు నీ బంధు వర్గంగా ఉంటారు. కాలక్రమాన ఆ వర్గం పెరుగుతుంది. కాని మనలో ప్రతి యొక్కరి అనుభవంలోను, బంధువులందఱు ఒకే శ్రేణికి చెందిన పరస్పర ప్రేమకు, అపేక్షకు అర్హులు కారు - "నీకు"; అలాగే నీవు వారిలో కొందఱకు. బాంధవ్యం ఒక అంతస్తులోని దగ్గఱితనం, ప్రేమ దానిని మించిన హృదయస్పందన. దీనిలో ఐక్యం లభ్యమయిన పట్ల బంధువుల మధ్య ప్రేమ వికసిస్తుంది.

బంధు సమూహానికి కొంత చేరువగా ఉన్న మిత్ర బృందాన్ని ఈ సందర్భంలో పేర్కొనాలి. ఈ విధమైన అత్యుత్తమ - ఉదాహరణలలో ఒకటి దుర్యోధన - కర్ణుల మధ్య నున్న బంధము, ప్రేమ. కర్ణునికి దుర్యోధనుని ప్రవర్తనా - అసమంజసతలు తెలియక కాదు. మైత్రికి తన ప్రాణం అర్పించిన ప్రేమ వానిపై తనకు ప్రబలింది. ఇది సవ్యమా అన్న చర్చయిక్కడ లేవనెత్తను. విభీషణునిలో లాగా కాక, కర్ణునిలో దుర్యోధనునిపై గల మైత్రిలోని ప్రేమను మాత్రమే యిక్కడ వివరిస్తున్నాను. మఱొక అతి ప్రసిద్ధమైన సాహచర్యబంధం కృష్ణార్జునులది. అది బాంధవ్యాన్ని మించినది. వారి నరనారాయణ దశనుండి పేరుకొన్న పరస్పర ప్రేమ వారిలో ప్రతినిముషం ఉబుకులాడుతూ ఉండేది.

చాలమందికి తెలిసిన "మర్చెంట్ ఆఫ్ వెనిస్" లోని అంటానియో - బసానియోల మధ్య కూడ ప్రేమ ఘనీభవించిన మైత్రి ఉండేది. ప్రేమలోని నిర్వచనభూయిష్టమైన త్యాగం అన్న పవిత్ర లక్షణం ఈ కథలో స్పష్టంగా విశదం అవుతుంది. ప్రేమకు నిశ్చయమైన పరీక్ష త్యాగం అన్న సూక్తికి ఈ కథ ఒక తార్కాణం.

వ్యక్తుల మధ్య గల లైంగికేతర సంబంధములలో అంతర్గతమైన ప్రేమను గూర్చి చర్చించటంలో, గురువుకు శిష్యునకు మధ్యగల

Telugu Jyothi Special Issue April 08

హృదయ స్పందనను గూర్చి సూక్ష్మంగా ముచ్చటించుదాం. ఇది గురుభక్తిగాను, లేక వాత్సల్యంగాను పరిగణించబడుతుంది. ఇందులో గల ప్రేమయన్న మౌలిక భావం ఏకలవ్య కథ నుండి మనం గ్రహించవచ్చు; అంతే కాదు, ప్రేమకు ప్రధానలక్షణం త్యాగం అన్న సూత్రం కూడ ఇందులో దృఢంగా తేటతెల్లమవుతుంది; ఏలయనగా, ద్రోణుని కోరికపై ఏకలవ్యుడు తన బొటన వ్రేలును కోసి సమర్పిస్తాడు. ద్రోణుడు వానికి ఏ విద్యగఱపినాడని ఏకలవ్యుడు భావిస్తాడో, ఆ విద్యకు మూల స్థావరమైన తన కుడి బొటన వ్రేలును నఱకి గురుదక్షిణగా సమర్పిస్తాడు. (శ్రీ సి.ఆర్.రెడ్డి నిశిత విమర్శకు లోనయిన బిల్హణీయము కథ గురువు శిష్యురాలు కథ నటుంచుదాం).

ఇంత వఱకు వ్యక్తుల మధ్య పెంపొందగల భావాలను గుఱించి ముచ్చటించాం. ఇప్పుడు ఆశయములపై గల ప్రేమను గుఱించి రెండే మాటలు చూతాము.

మన కందఱకు పరిచితమైనది దేశముపై ప్రేమ. ఇది దేశభక్తిగా సాధారణంగా పరిగణింప బడుతుంది. "దేశమును ప్రేమించుమన్నా"యని గీతం హుంకరించిన శ్రీ గురజాడ అప్పారావును గుర్తు చేసి కొందాం. "ఏ దేశమేగినా, ఎందుకాలిడిన, ఏ పీఠమెక్కినా, ఎవరెదురైన, లేదురా యిటువంటి భూదేవి యెందు'' అన్న శ్రీరాయప్రోలు సుబ్బారావు. పలుకులలో గల స్వదేశ ప్రేమను గమనించుదాం. "హే భారత జననీ, స్వేచ్ఛా గగన విహారిణీ" అన్న ఉదాత్తమైన శ్రీ దేవులపల్లి కృష్ణశాస్త్రి (సంస్కృత సమాస భూయిష్ఠమైన) గేయంలో చిప్పిల్లే దేశప్రేమను మననం చేసికొందాం. ఇదే నా హృదయం నుండి ఉబికిన "స్వాతంత్ర్య సిద్ధి'' రచననిండా వెల్లి వెరిసింది ఒక పద్యం కొంతగా సమర్పిస్తాను.

శా. నేనున్ హార్దిక మానవార్ద్రతలు పన్నీరమ్ముగా భారతాం బూ
నిర్నిద్రముఖాబ్జ ప్సల్లతలకై సంబాళించితన్
విస్తృతాశా నిర్యంత్రిత శీకరమ్ములుగ ..." (స్వాతంత్ర్య సిద్ధి, పుట 6).

మఱొక ఉత్తమ - ఉదాహరణ దేశప్రేమకు తన స్వదేశం కాని హ్యూమ్ అనే ఆంగ్లేయుడు భారత కాంగ్రెసు పార్టీ స్థాపనలో ఒక ప్రధాన పాత్ర వహించిన వాడు, "ఎన్ని అర్హతలున్న ఈ దేశ జననమ్మే వెలితియై యుండుట కలగువాడు''! (స్వాతంత్ర్యసిద్ధి, పుట 328).

దేశ ప్రేమ యొక్క ఉత్కృష్టతను నిరూపించే ఒక చిరపరిచితమైన ఆంగ్ల పద్యం గుర్తు తెచ్చుకుందాం.

"Breathes there a man with soul so dead,
who never to himself hath said
'This is my own, my native land."
(వాల్టర్ స్కాట్)

తన దేశం యెడ ప్రేమ లేని వ్యక్తి శరీరముండినా ఆత్మలోపించిన వానితో సమానమని యీ కవితలో ధ్వని యుంది.

కొన్ని పరిస్థితులలో ఈ విధమైన ప్రేమ ఉజ్జ్వలిత మవుతుంది బానిసత్వం నుండి "తల్లి''ని కాపాడుకొనే దీక్ష ప్రజ్వలించినప్పుడు. మన స్వాతంత్ర్య సమరంలోని అనేక వీర పుత్రులలో ఒకడైన తోట నరసయ్య కథ చిరస్మృతి యోగ్యమయినది. "జెండా వీరుడటన్న పేరుబడసెన్ జీవించినన్నాళ్ళు, యోగ్యుండా భారతపుత్రుడన్న నుతితో నుప్పొంగె నర్సయ్య, చేకండల్ మానని పుండులైన వనుశోకం బందడింతైన "(స్వాతంత్ర్య సిద్ధి (పు.145)లో అతని ప్రత్యేక కథ చిత్రింపబడింది).

దేశ ప్రేమ వలెనే. ఆశయము పై మనస్సులగ్నమయ్యే మఱికొన్ని సందర్భాలను పేర్కొంటాను. సత్యసంధత ఒకటి. హరిశ్చంద్రుని కథ నుండి యీ సద్గుణం మీద ప్రీతిగల్గి యుండటం గూర్చి మనకు తెలిసిన విషయమే. తన మాట నిల్పుకొనటంలో ఎన్ని దుర్భరమైన కష్టాలు కల్గినా తన ఆశయం మీద ప్రేమ క్రిందికొఱగని పవిత్రాగ్రంమీదనే

Telugu Jyothi Special Issue April 08

నిల్చియుండటం. ఇలాంటిదే శ్రీరాముని పితృవాక్యపరిపాలన. ఆ ఆదర్శంపై నిల్చియున్నదృష్టితో తాను పదునాలుగేండ్ల పాటు అడవులలో అనేక కష్టాలకు గురియైనాడు. ఇది తండ్రి మీద ప్రేమ కన్న, తండ్రికి తానిచ్చిన మాట మీద ప్రేమగా మనం గుఱుతుంచు కొనవలసిన అంశం.

ఈ ప్రేమ విధానానికి తీవ్ర పరీక్షలు వారి జీవితాలలో సంభవించినాయి. కలిగిన కష్టాలను అనుభవించారే కాని వారి వాగ్దానాలపైన వారికిగల ప్రేమ అచంచలంగా నిలిచియుంది. ఇచ్చిన మాటను తన గురువైన శుక్రుని తిరస్కరించియే - నిల్పుకొనే సత్యవాక్ప్రేమతో బలి చక్రవర్తి పాతాళానికి త్రొక్కబడినాడు, సంతుష్టిమంతుడై.

ఈ ప్రకరణంలో చర్చించినవి. సద్గుణాలుగా వర్ణించి వదలి వేయాలా, లేక వాటిపై వ్యక్తులకు గల ప్రేమను నొక్కి వక్కాణించాలా, అన్న రచనాంశం అలా ఉంచుదాం. ఒక ముఖ్య అంశం మాత్రం గుఱుతుంచుకోవాలి. మాట ఎవరి కీయబడిందో వారిపై కాదు, ఇచ్చిన మాట మీదదీ ప్రేమ. స్వార్థ రాహిత్యమన్నదీ ప్రేమలో ఒక అవిస్మరణీయ అంశం.

"భక్తి" "భగవత్ - వాత్సల్యము" అన్న పదాలు "ప్రేమ" (Love)కు గల అర్థాలు వివరించటంలో నిఘంటువులు ఉపయోగించినట్లు ఇంతకుముందే గమనించాము. ఈ ప్రేమ, లేక మనస్పందనకు, మిగత ప్రేమ సందర్భాలకు ఒక విశిష్టమైన భేదం ఉన్నది. ఇక్కడ ప్రేమకు లక్ష్యమైన దొక అదృశ్య-ఊహ. దానికి ఏదో రూపము కల్పించు కొనటం కొన్ని మత సాంఘిక వర్గాలకు (ఉ॥ హిందువులకు వలె) సాధారణ మయినదని వేతే చెప్పనక్కరలేదు. కొన్ని ప్రముఖ మతస్థులలో - ముస్లిములలో వలె - ఇలా దైవమన్న ఊహకు రూపం కల్పించి భగవత్ ప్రేమను పెంచుకొనటం చెల్లదు. మొత్తము మీద ఈ ప్రేమ ఒక ప్రక్కనుండి నిశ్చయము, రెండవ ప్రక్కనుండి "ఏమో" అనిపించవచ్చును. ఏలననగా, రెండవ ప్రక్క నుండి - అనగా, దైవము నుండి - తిరుగు ప్రేమ (లేక అనుగ్రహం) ఈ వ్యక్తి యొక్క ప్రేమలోని నైర్మల్యం మీద ఆధారపడి యుంటుంది. ఒక చిన్న అలంకారం సూచిస్తాను. వందలాదిగా కొబ్బరి కాయలు కొట్టి, హుండీ నిండుగా పైకం గుప్పి, కొండ దిగగానే వెనుకటి రొంపిలోనికి దిగజారే భక్తుని ప్రేమ సీసంలో దూసుకుపోతుంది. నిర్మలమైన భగవత్ప్రేమ గల మనుష్యుని స్పందనకు దర్పణంలో వలె తిరుగు స్ఫురణ లభ్యమవుతుంది. ఈ రెండవ శ్రేణికి చెందిన మహత్తరమైన ఉదాహరణ గజేంద్రుని భగవత్ప్రేమలో స్పష్టమవుతుంది. వాని ప్రార్థనలోనే వాని పావిత్ర్యం భగవంతునిపైని విశ్వాస ప్రేమల కేంద్రీకరణ స్పష్టమవుతుంది. చూడండి వాని ప్రార్థనా వివరం.

"లావొక్కింతయు లేదు ధైర్యము విలోలం బయ్యె, ప్రాణంబులున్

ఠావుల్ దప్పెను, మూర్ఛవచ్చె, తనువున్ డస్సెన్, శ్రమం బయ్యెడిన్,

నీవే తప్పనితః పరం బెరుంగ మన్నింపందగున్ దీనుడన్,

రావే యీశ్వర, కావవే వరద, సంరక్షింపు భద్రాత్మకా". (భాగవతము నుండి)

ఈ కీర్తనకు దర్పణ ప్రతిబింబంలాగా భగవద్రక్షణ లభ్యమయింది. ప్రేమ యొక్క ప్రధాన లక్షణం నిస్వార్థమని, దాని స్పందనయే దాని ప్రతిఫలమని, మహత్తరంగా విపులీకరించేది భగవంతునిపై మనష్యునకు గల ప్రేమ.

వ్యాసం ముగింపులో రెండు విషయాలు పేర్కొంటాను. ఒకటి, విశాఖపట్టణం ప్రాంతంలో "ప్రేమ సమాజము" అనే సంస్థ ఒకటి యుంది. దాని ఉద్దేశ్యము ప్రధానంగా ధార్మిక కార్యక్రమాలను చేబట్టటం; ముఖ్యంగా బీదలకు కష్టంలో ఉన్న వారికి మేలు చేకూర్చే పనులను చేయటం. ఈ విధమైన ప్రణాళికలలో అంతర్గతమైనది జనులపై - బహుజనులపై - ఇక్కట్టులో ఉన్న జనులపై - ప్రేమ

Telugu Jyothi Special Issue April 08

చూపటం; దృష్టిని మించి. కార్యరూపేణ వారికి సాయం చేసే ఉద్యమం ఇది. నన్నయ సారస్వతానికి ప్రధాన ప్రాతిపదికగా పేర్కొన్న "జగద్ధితము" అన్న సూత్రమే ఇలాంటి కార్యక్రమాలకు కూడా పునాది సూత్రం. దానిని ఆచరణకు ప్రోత్సహించేది ప్రేమ, ఇతరుల క్షేమానికై ఉత్సహించే అంతఃకరణ.

ఈ సందర్భంలో "ప్రేమ" యన్న పదం తన పేరులోగల (అంతర్జాతీయ) సంఘమును పేర్కొంటాను. "ఇంటర్నేషనల్ సొసైటి ఆఫ్ "డివైన్ లవ్" ఈ నామంలోనే ప్రేమకు "ఆధ్యాత్మిక" లేక "భగవత్ సంబంధమైన" అన్న విశేషణం తగిలించబడింది. దానిని స్వామి ప్రకాశానంద సరస్వతి 1981లో అమెరికాలో - అంతకుముందు 1975లో భారతదేశంలో స్థాపించారు. దాని ముఖ్యధ్యేయంలో ఒకటి "ఆధ్యాత్మిక - ప్రేమ - స్పృహ"ను పెంపొందించడం దాని ప్రధాన కార్యక్రమంగా ఆస్టిన్ (టెక్సాస్)లో శ్రీరసేశ్వరీ రాధా దేవాలయం నిర్మించబడింది. ప్రేమ యన్న శబ్దంలో గల మానవాతీతమైన దైవిక స్పందనకు చక్కని సూచన ఉంది. రాధ కృష్ణుని యెడ గల ప్రేమలోని అతి - అగాధ - అర్థం ఇందులో సూచితమవుతుంది.

రెండవ విషయం : నేను చిన్నప్పుడు వింటూయుండే వాడిని ఒక కీర్తన. దాని మొదటి చరణం (మాత్రం) ఇప్పటికీ నా చెవులలో గింగురు మంటూ ఉంటుంది.

"అంతా ప్రేమ మయం

ఈ జగ మంతా ప్రేమ మయం".

దాని కర్తృత్వం గురించి తెలిసికొన ప్రయత్నించాను కాని, నాకు సాధ్యం కాలేదు. ఇది ఎవరు వ్రాసి యుంటే యేమి, అందులోని భావం చిరస్మరణీయమైనది. జగతికి ముఖ్యమైనది, జగతిలో సౌభాగ్యం, సుఖం పెంచేది ఏది అంటే అది "ప్రేమ" యన్న సమాధానం ఈ చరణంలో ఇమిడి యుంది. ఇది ప్రతి వ్యక్తి అనుక్షణం నిశ్చయంగా గ్రహించి యుండక పోవచ్చు, కాని మౌలికంగా ప్రజలలో పరస్పర ప్రేమ భావమే జగత్తు యొక్క అస్తిత్వానికి, అభివృద్ధికి మూల కారణం.

ఈ చిన్ని చరణంలో అంత లోతు అర్థం ఉన్నది.

అయితే ఆ ప్రేమను ప్రసరించటం లోను, అర్థం చేసికొనటంలోను, అనుభవించటంలోను, తగిన దక్షత ఉండాలి.

వేమూరి వేంకట రామనాథం

స్వగ్రామం చల్లపల్లి. ఉన్నత విద్యాభ్యాసం ఆంధ్రా యూనివర్సిటీ, లండన్ స్కూల్ ఆఫ్ ఇకనామిక్స్. ఉస్మానియా యూనివర్సిటీ కామర్స్ & బిజినెస్ మానేజ్మెంట్ శాఖకి డీన్‌గా సుమారు ఇరవయ్యేళ్ళు, UNDP లో ఇంటర్రీజనల్ నెట్‌వర్క్ కో-ఆర్డినేటర్ గా సుమారు ఇరవయ్యేళ్ళు పనిచేశారు. సాహిత్యరంగంలో విశేష కృషి చేసి "స్వాతంత్ర్య సిద్ధి" "రామాయణ స్మృతులు" వంటి అనేక పుస్తకాలను ప్రచురించారు.

Telugu Jyothi Special Issue April 08